

DET KONGELIGE OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT

Statsråden

Stortinget - Energi- og miljøkomiteen
0026 OSLO
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

20/1832-

13. april 2021

Representantforslag 152 S (2020-2021) om rettferdig nettleie

Jeg viser til brev fra Energi- og miljøkomiteen 23. mars vedlagt representantforslag 152 S (2020-2021) om rettferdig nettleie fra stortingsrepresentantene Lars Haltbrekken, Nicholas Wilkinson, Mona Fagerås, Freddy André Øvstegård og Arne Nævra.

Representantforslaget består av to forslag som nedenfor omtales enkeltvis. Omtalen av spørsmål nr. 2 er utarbeidet i samråd med Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

- 1. Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett 2021 med forslag om en rettferdig og brukerfinansiert utjevningsordning for nettleie.*

Generelt om nettselskapenes tariffutforming

Nettselskapene er selv ansvarlig for å utforme tariffen i tråd med gjeldende regler. Tariffene skal gi nettselskapene inntekter innenfor tildelt inntektsramme til dekning av kostnader i eget og overliggende nett. Hovedprinsippene er at tariffen skal være basert på ikke-diskriminerende og objektive vilkår og i størst mulig grad gi signaler om effektiv utvikling og utnyttelse av nettet.

Reguleringsmyndigheten for energi (RME) fastsetter årlig en tillatt inntekt for hvert enkelt nettselskap. Reguleringen skal ivareta de økonomiske rammebetingelsene til nettselskapene, samtidig som den skal ivareta nettkundene gjennom å sørge for at nettleien ikke er høyere enn nødvendig. Inntektsrammereguleringen innebærer at det settes et tak for hvor store inntekter et nettselskap kan hente inn gjennom nettleien.

Inntektsrammen til nettselskapene baseres på historiske kostnader for det aktuelle nettselskapet (40 prosent) og en kostnadsnorm (60 prosent). Kostnadsnormen gjenspeiler

hva kostnaden til det aktuelle nettselskapet burde ha vært, gitt at nettselskapet driftet, utviklet og utnyttet sitt strømnnett gjennomsnittlig effektivt. Dette innebærer at et nettselskap som er mer kostnadseffektive enn gjennomsnittet vil få en høyere avkastning. Motsatt vil nettselskap som er mindre effektive enn gjennomsnittet sitte igjen med en lavere avkastning. På denne måten gis nettselskapene insentiv til å være kostnadseffektive. Fra 2023 vil normandelen øke til 70 prosent og kostnadsgrunnlaget reduseres til 30 prosent. Formålet er å styrke nettselskapenes insentiv til kostnadseffektivitet.

Det er flere årsaker til at nettleien varierer mellom nettselskap. En viktig årsak er at nettselskap har forskjellige nettkostnader. Nettselskapenes inntektsramme påvirkes blant annet av naturgitte forhold som klima, topografi og alder på nettet. Nettselskapene har også innenfor gjeldende regelverk en viss frihet i tariffutformingen, som innebærer at de blant annet kan ha ulik inndeling i kundegrupper eller tariffstruktur.

Tidligere utredninger

Det er gjort flere utredninger av ulike modeller for utjevning av nettleien, hvor det har blitt konkludert med at utjevningsordninger svekker nettselskapenes insentiver til å sørge for strømforsyning til lavest mulig kostnad. Hvor mye insentivene svekkes avhenger av hvordan ordningen er utformet.

I Granavolden-plattformen står det at regjeringen vil "utrede og fremme tiltak for å utjevne nettleien for alle forbrukere gjennom et mest mulig effektivt organisert strømnnett". Departementet har også arbeidet med oppfølgingen av anmodningsvedtak nr. 84 (2018-2019) der Stortinget ber "... regjeringen utrede hvordan man kan utjevne nettleien for alle forbrukere gjennom et mest mulig effektivt organisert strømnnett. Utredningen skal omfatte virkemidler som frimerkeprinsippet, utjevning av ikke-påvirkbare faktorer og for øvrig tiltak som bedrer konkurransen og bidrar til likere priser og en sikker strømforsyning til lavest mulig kostnad for strømkundene. Stortinget ber regjeringen komme tilbake med dette som egen sak". Jeg anser anmodningsvedtaket som fulgt opp i Prop. 1 S (2020-2021).

I forbindelse med oppfølgingen av anmodningsvedtak nr. 84 (2018-2019) utredet Norges vassdrag- og energidirektorat (NVE) ved Reguleringsmyndigheten for energi (RME) på oppdrag fra Olje- og energidepartementet i 2019 virkemidler og tiltak for utjevning av nettleie for kunder i distribusjonsnettet. I utredningen inngår virkemidler som

- frimerkeprinsippet,
- utjevning av ikke-påvirkbare faktorer og
- øvrige tiltak som kan virke utjevne på nettleien gjennom et mest mulig effektivt og organisert strømnnett.

I RMEs utredning vurderes ordninger som reduserer nettleien for de med høyest nettleie og ordninger som utjevner nettleien for alle kunder i distribusjonsnettet.

Det er få nettselskap og nettkunder som har en nettleie vesentlig høyere enn landsgjennomsnittet. RME vurderer at virkemiddelbruken bør tilpasses omfanget av problemet. En utjevningsordning som omfatter mange nettselskap, øker risikoen for at strømkundene over tid ikke får strømforsyning til lavest mulig kostnad.

RME vurderer at dersom det er ønskelig å innføre en utjevningsordning så bør dette gjøres gjennom en tilskuddsordning som reduserer nettleien til kundene som har høyest nettleie. En slik ordning vil i all hovedsak ivareta insentivene til kostnadseffektivitet og effektiv organisering av nettselskapene.

RME så også på effekten av ulike støttebeløp på nettkostnadene til hvert enkelt nettselskap. RME vurderte at siden det er få og små selskap som er blant de dyreste, så vil et relativt lite beløp kunne ha en betydelig utjevneende effekt på nettleien. Bevilgninger over et visst nivå vil ha relativt sett mindre virkning, og konsekvensen for tariffene for uttakskundene i nettselskapet av økninger i bevilgningen vil etter hvert være beskjeden. Flere kunder vil bli omfattet, men tariffvirkningene for de vil være mindre.

RME vurderer at en mer effektiv organisering bidrar til å holde kostnadene i nettet nede og at konsolidering i seg selv vil bidra til likere nettleie. I tillegg vil organisering i større enheter medføre likere nettleie både fordi nettselskapene vil få flere kunder å dele nettleien på samt at stordriftsfordeler på sikt kan bidra til lavere kostnader. I perioden 2010-2019 gikk antallet nettselskap fra 156 til 115. Reduksjonen skyldes i stor grad at mindre nettselskap eller selskap med mindre nettvirksomhet, selskap uten distribusjonsnett eller selskap med en annen hovednæring enn nettvirksomhet fusjonerte med større nærliggende nettselskap.

Stortinget har sluttet seg til regjeringens forslag i Prop 1 S (2020-2021) om å bevilge 20 millioner kroner i tilskudd til utjevning av nettleien. Dette forslaget gikk ut på å innføre den gamle tilskuddsordningen, men at den også skal ta hensyn til avgifter. Gjennom tilskuddsordningen ble det i 2021 tildelt 20 millioner kroner til åtte nettselskap. Omtrent 37 000 kunder får dermed reduksjon i nettleien som følge av tilskuddet.

Jeg mener at det ikke vil være effektiv ressursbruk å sette i gang en ny utredning av modeller for utjevning av nettleien. Gjennom dagens tilskuddsordning sørger vi for å redusere nettleien til kunder med høy nettleie. Likere nettleie kan også oppnås gjennom tiltak i reguleringen og gjennom en mer effektiv organisering. Blant annet vil krav til selskapsmessig og funksjonelt skille for nettselskap legge til rette for en rasjonell nettutvikling og en bedre organisering av strømmettet.

2. Stortinget ber regjeringen sørge for at de som mottar bostøtte, og som ikke får reduserte utgifter som følge av ny utjevningsordning for nettleie, kompenseres for det.

Spørsmålet knytter seg til det tidligere forslaget fra Sosialistisk Venstreparti, Arbeiderpartiet og Senterpartiet i Innst. 273 S jf. Representantforslag 91 S (2020-2021). Her bes regjeringen legge fram forslag som sikrer at el- og oppvarmingskostnader regnes med i grunnlaget for bostøtte for alle grupper.

Bostøtteberegningen er i stor grad automatisert, og bygger i hovedsak på opplysninger som er elektronisk tilgjengelige for Husbanken og opplysninger som fremlegges av søker. Dette er opplysninger som husstandssammensetning og boutgifter, som endrer seg relativt sjeldent. Faktiske utgifter til elektrisitet og oppvarming for øvrig regnes ikke inn i boutgiftene med mindre de inngår i husleien.

Det er på kort sikt ikke mulig å bruke bostøtten til å kompensere individuelt for endringer i husholdningenes strømavgifter. Det vil kreve en omfattende innsamling av informasjon fra søkerne, og en manuell saksbehandling som det per i dag ikke finnes noe apparat for. Regjeringen har imidlertid oppnevnt en ekspertgruppe som skal evaluere bostøtten og foreslå framtidig innretning, herunder hvorvidt og hvordan endringer i strømpriser, inkludert nettleie, i større grad skal reflekteres i nivået på bostøtte.

Med hilsen

Tina Bru